

Autoreferat

Mirosław Kordowski

Stopień doktora sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej – dyrygentura
nadany uchwałą Rady Naukowej Instytutu Edukacji Muzycznej Uniwersytetu Kazimierza
Wielkiego w Bydgoszczy z dnia 28 września 2010 roku

Temat rozprawy doktorskiej: *Polskie tańce narodowe w repertuarze amatorskich orkiestr
dętych – problematyka wykonawcza*

Miejsce pracy:

- od 1.10.2011 do 31.08.2013 (umowa zlecenie) – Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
w Bydgoszczy, Wydział Edukacji Muzycznej
- od 1.10.2011 do 31.08.2012 (umowa zlecenie) – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu
- od 1.10.2012 adiunkt Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział
Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu

Jako osiągnięcie wynikające z art.16 ust.2 z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach
i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz. 595 ze zm.),
dołączam płytę pt. *Polskie brzmienia. Dzieła Grzegorza Duchnowskiego na orkiestrę dętą*,
która będzie stanowiła dzieło artystyczne mojej habilitacji.

Moje zainteresowanie muzyką orkiestr dętych rozpoczęło się we wczesnych latach
szkolnych w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia w Kwidzynie. Pasja ta była na tyle silna,
że zdecydowałem się zdawać do Wojskowej Szkoły Muzycznej II stopnia w Gdańsku, gdyż jej
głównym profilem było kształcenie instrumentalistów do orkiestr dętych. Po ukończeniu
szkoły średniej zostałem zatrudniony w charakterze instrumentalisty-solisty, na instrumencie
saksofon altowy/saksofon tenorowy oraz sakshorn tenorowy w Wojskowej Orkiestrze Dętej
Garnizonu Wałcz. W tym samym czasie prowadziłem również Big-band Garnizonu Wałcz oraz
objąłem funkcję tamburmajora orkiestry. W roku 1996 dostałem stanowisko
dyrygenta/kapelmistrza Wojskowej Orkiestry Dętej Garnizonu Wałcz. To wydarzenie
stanowiło dla mnie impuls do pogłębienia edukacji. Zdając sobie sprawę z ogromu wyzwań,
jakie stoją przed dyrygentem orkiestr dętych, podjąłem wielotorowe studia i wysiłki

edukacyjne w celu doskonalenia warsztatu muzycznego: przede wszystkim rozpocząłem studia w Akademii Muzycznej w Gdańsku na Wydziale Instrumentalnym w Katedrze Instrumentów Dętych i Perkusji u prof. Marka Schillera oraz na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy na Wydziale Edukacji Muzycznej u prof. Sylwestra Matczaka. Studia w obu ośrodkach uniwersyteckich ukończyłem w 2001 roku. W Akademii Muzycznej w Gdańsku uzyskałem specjalizację w zakresie saksofonu oraz na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy specjalizację z dyrygentury. Rozwijając umiejętności zawsze starałem się poszukiwać najdoskonalszych wzorców, co sprawiło, że na swojej zawodowej drodze dostałem się pod opiekę i korzystałem z doświadczeń wielu znakomitych mistrzów instrumentów dętych drewnianych i blaszanych, między innymi: prof. Romana Grynia – trąbka, Adama Wendta – saksofon, Pawła Kalickiego – puzon, Mirosława Żyta – perkusja. Zgłębiona przeze mnie w ramach tych kontaktów praktyczna wiedza odnośnie gry na konkretnych instrumentach dętych wzbogaciła mój warsztat jako dyrygenta orkiestr. Zależało mi na uzyskaniu praktycznej wiedzy o możliwościach poszczególnych instrumentów, ponieważ dzięki niej z powodzeniem mogłem wpłynąć na instrumentalistów, aby zadbali o estetykę dźwięku, pełną paletę barw, giętkość frazy, szeroką rozpiętość dynamiczną. Wszystkie wymienione elementy przenikają się nawzajem dając wachlarz możliwości potrzebnych do właściwego odczytania a następnie wykonania utworów.

W trakcie pracy z orkiestrą utworzyłem równolegle trzy muzyczne zespoły instrumentalno-wokalne (*Aplauz, Konsonans, Rytm*). Nasze działania w ramach orkiestry zostały zauważone. Popularność orkiestry zaowocowała między innymi zaproszeniem jej do udziału w obchodach święta *Bractwa Kurkowego* w Kyritz w Niemczech.

Działalność artystyczna Wojskowej Orkiestry Dętej Garnizonu Wałcz

Będąc w latach 1996-2001 dyrygentem/kapelmistrzem i tamburmajorem Wojskowej Orkiestry Dętej Garnizonu Wałcz koncertowałem z nią 59 razy w uroczystościach o charakterze państwowym, 285 w uroczystościach wojskowych, 47 razy w uroczystościach dla społeczności lokalnej oraz 27 razy w uroczystościach kościelnych. Starałem się dbać o to, by pod moją dyрекcją Wojskowa Orkiestra Dęta Garnizonu Wałcz wykonywała różnorodny repertuar: muzykę rozrywkową, utwory na głos solowy z towarzyszeniem orkiestry, marsze, pieśni religijne, pieśni żałobne oraz repertuar zgodny z ceremoniałem Wojska Polskiego. Różnorodność ta miała wynikać zarówno z założeń statutowych

(ceremoniał wojskowy), jak i odpowiadać na potrzeby potencjalnych odbiorców. Zawsze miałem świadomość, że repertuar musi wynikać z tradycji i kultury społeczności, dla której gra i z której wyrasta orkiestra. Jest ona bowiem głosem tej społeczności. Powinna wyrażać i przypominać jej najważniejsze wartości.

Pracując z orkiestrą wojskową w Wałczu i tworząc wyżej wymienione zespoły miałem także na uwadze podnoszenie poziomu artystycznego zarówno poszczególnych instrumentalistów, jak i całej orkiestry. Stanowiło to istotny wyróżnik i mam nadzieję znak firmowy mojej pracy.

W 2002 roku zostałem kapelmistrzem Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej w Pruszczu. Jako dyrygent z pewnym doświadczeniem zdawałem sobie sprawę, jakich zmian składu instrumentalnego muszę dokonać, aby uzyskać właściwe brzmienie orkiestry dętej. Dlatego w trakcie dalszych działań zgodnie z zasadami obowiązującymi w instrumentarium orkiestr rozbudowałem sekcję sakshornów tenorowych i sakshornów barytonowych. W *blasze miękkiej* w celu uzyskania cieplejszego brzmienia orkiestry zrezygnowałem z sakshornów altowych zastępując je znacznie trudniejszymi instrumentami – waltorniami. W *blasze twardej* zrezygnowałem z puzonów wentylowych, które powielają brzmienie sekcji sakshornów a wprowadziłem na ich miejsce puzony suwakowe. W przeciągu pięciu lat z orkiestry dwudziestoosobowej powstała orkiestra czterdziestoosobowa. Biorąc pod uwagę zapotrzebowanie na repertuar orkiestr dętych, byłem zmuszony dokonywać aranżacji na skład instrumentalny prowadzonej przeze mnie orkiestry, co stanowiło kolejne wyzwanie zawodowe i miało w przyszłości zaowocować poszukiwaniami naukowymi.

Działalność artystyczna Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej w Pruszczu

Koncerty Orkiestry Dętej OSP w Pruszczu można podzielić w związku z udziałem w przeglądach, konkursach, festiwalach oraz na występy w trakcie uroczystości lokalnych, jubileuszowych czy udział w uroczystościach państwowych z ceremoniałem. Z orkiestrą z Pruszcza w latach 2002-2013 brałem udział w 35 festiwalach, konkursach i przeglądach oraz 226 pozostałych uroczystościach. Od wszczęcia przewodu doktorskiego w latach 2008-2013 wystąpiłem w 16 festiwalach, konkursach i przeglądach, część z nich miała charakter międzynarodowy i odbywała się poza granicami kraju (między innymi w Niemczech, Holandii) oraz w 103 pozostałych uroczystościach.

Prowadząc działalność artystyczną z orkiestrą w Pruszczu i podnosząc systematycznie jej poziom artystyczny, poprzez pracę nad odpowiednim repertuarem, częstym stawianiem wyzwań (udział w różnych uroczystościach, festiwalach, konkursach, przeglądach itp.), postanowiłem dążyć do podwyższania własnych kwalifikacji. W tym celu podjąłem wysiłki dla uzyskania stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki muzycznej, w dyscyplinie artystycznej dyrygentura. Uczyniłem to, ponieważ dzięki mojemu dotychczasowemu doświadczeniu doskonale zdawałem sobie sprawę, jak bardzo elitarną działalnością jest praca w orkiestrze dętej, gdyż we współczesnej Polsce stanowią dziś mniej liczną grupę niż orkiestry symfoniczne i większość artystycznych działań obliczona jest właśnie na orkiestry symfoniczne. Tymczasem orkiestry dęte mają niesamowity potencjał kulturotwórczy i artystyczny. Znając rodzaj muzyki, jaki uprawiają orkiestry dęte, zdecydowanie postawiłem na muzykę polską. Jako dzieło, które stanowiło podstawę do uzyskania w 2010 roku stopnia doktora przedstawiłem płytę pt. *Polskie Tańce narodowe*. Na płycie znajduje się między innymi *Suita nr 1 Tańce polskie* Tomasza Kiesewettera. Dzieło to T. Kiesewetter skomponował w 1947 na orkiestrę symfoniczną. W roku 1952 ukazała się wersja druga na wielką orkiestrę dętą. Niestety, mimo wielu poszukiwań nie udało mi się dotrzeć do źródeł i nie dysponowałem partyturą na orkiestrę dętą, dlatego z pozyskanych głosów instrumentów orkiestry dętej oraz partytury orkiestry symfonicznej utworzyłem partyturę na orkiestrę dętą. Odtworzyłem brakujące głosy w podstawie harmonicznnej przystosowując partyturę do składu prowadzonej orkiestry. Z braku instrumentów takich jak np. fagoty musiałem dokonać zamiany i umieszczenia partii tych instrumentu na saksofon barytonowy i sakshorn barytonowy. Z instrumentów w stroju *es* dokonałem transpozycji na instrumenty w stroju *b*. Oprócz powyższych dokonań musiałem sprawdzić sposób frazowania oraz artykulacji poszczególnych partii instrumentalnych. Partyturę oraz nagrany materiał dźwiękowy *Suity nr 1 Tańce polskie* Tomasza Kiesewettera przekazałem do Archiwum Państwowego w Warszawie. Mam powody przypuszczać, że była to pierwsza płyta tańców polskich w wykonaniu amatorskiej orkiestry dętej.

Działalność artystyczna Młodzieżowej Orkiestry Dętej Ochotniczej Straży Pożarnej przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Koronowie

Popularność orkiestry w Pruszczu przyczyniła się do wysunięcia przez burmistrza Koronowa propozycji utworzenia Koronowskiej Orkiestry Dętej i objęcia w niej

kapelmistrzostwa. Wszyscy instrumentalisci orkiestry są moimi uczniami. Dumą napawa mnie fakt, że nauczałem ich gry na przydzielonych instrumentach dętych od podstaw (nigdy wcześniej nie mieli do czynienia z nauką muzyki i grą na instrumentach dętych). W przeciągu dwóch lat rozbudowałem orkiestrę do podstawowego składu uwzględniając sekcje instrumentów drewnianych, blaszanych i sekcję rytmiczną.

Występy koncertowe Młodzieżowej Orkiestry Dętej OSP w Koronowie można podzielić na koncerty podczas przeglądów, konkursów, festiwali oraz koncerty z udziałem w uroczystościach lokalnych, uroczystościach jubileuszowych oraz uroczystościach państwowych z ceremoniałem. Z Młodzieżową Orkiestrą Dętą z Koronowa do roku 2017 brałem udział w 54 festiwalach, konkursach i przeglądach, odnosząc w każdym z nich sukcesy (tytuł Mistrzów Europy, 3 razy Grand Prix, 18 miejsc I, 17 miejsc II, 5 miejsc III, 11 wyróżnień). 255 pozostałych występów (koncertów) z udziałem orkiestry, dotyczyło innych uroczystości okolicznościowych. **Chciałbym zaznaczyć, że wszystkie sukcesy z orkiestrą z Koronowa odniosłem po otwarciu przewodu doktorskiego tj. po 13 maja 2008 roku.**

Pod moją batutą dyrygenta/kapelmistrza i tamburmajora orkiestra z Koronowa w latach 2008-2017 (po otwarciu przewodu doktorskiego) wykonywała repertuar związany z okolicznościowym ceremoniałem marszowym i koncertowym, gdzie w repertuarze znalazły się utwory muzyki klasycznej i rozrywkowej, utwory solowe na instrumenty dęte i głosy wokalne z towarzyszeniem orkiestry.

Chciałbym zaznaczyć, że moje ponad trzydziestoletnie doświadczenie w pracy z orkiestrami zawodowymi, jak i amatorskimi pozwoliło mi prześledzić repertuar polskich orkiestr dętych. Odkryłem ze zdziwieniem i smutkiem spore braki repertuarowe. Orkiestry dęte ograniczają swój repertuar do marszów i muzyki rozrywkowej, co uznaję za poważny błąd metodyczny. Ponieważ muzyka narodowa była i jest najbardziej bliska mojemu sercu, dlatego zgodnie z wyznaczonym w poprzednich latach torem działania, wprowadzam ją konsekwentnie do repertuaru prowadzonej przeze mnie orkiestry. Zależy mi bardzo na tym, aby pokazać jak współcześnie wygląda polska muzyka narodowa i jak może być ukazana w tańcach narodowych wykonywanych przez orkiestrę dętą. Jako dyrygent uważam za konieczne ciągłe zbliżanie procesu dydaktycznego do obszarów muzyki współczesnej, dlatego podjęte przeze mnie działania w poszukiwaniu polskiej muzyki narodowej na orkiestrę dętą doprowadziły do powstania płyty pt.: ***Polskie brzmienia. Dzieła Grzegorza Duchnowskiego***

na orkiestrę dętą. Polskie brzmienia to dwa osobne współczesne dzieła, których powstanie co z pokorą i dumą jednocześnie wyznaję, zainicjowałem. Uczyniłem to nie tylko z powodu zawodowej ambicji czy potrzeby osobistego rozwoju, ale przede wszystkim ze świadomości (o czym wspomniałem wcześniej) braku tego rodzaju muzyki na orkiestrę dętą. Skład tych utworów stanowią: *Suita polska* i *Fantazja Polska*. *Fantazja polska* na orkiestrę dętą, to kompozycja, która w swym charakterze ma przywoływać wszelkie cechy i uczucia patriotyczne. Na jej budowę formalną składają się motywy znanych pieśni patriotycznych, tj.: *Bogurodzica*, *Rota*, *Hymn Polski*, itp. Motywy te, ulegają dalszym przekształceniom a nawet wariacjom, tworząc w ten sposób wewnętrzny podział na poszczególne części. *Suita Polska* to sześcioczęściowa kompozycja składająca się z polskich tańców narodowych oraz Preludium opartego na motywie *Bogurodzicy*. Polski charakter utworu został głęboko osadzony na kulturze ludowej i historii.

Praca nad wykonaniem wspomnianych utworów stanowiła jedno z najpoważniejszych wyzwania w mojej karierze zawodowej. Każda z siedmiu kompozycji znajdujących się na płycie stanowi zamkniętą całość. Pracując z orkiestrą nad wyżej wymienionymi dziełami musiałem zadbać o odpowiednie zorganizowanie całej grupy instrumentalistów, ich przygotowanie, jako perfekcyjnych wykonawców, czyli należyte odtworzenie dzieła. Wiedziałem jednak, że do właściwego wykonania potrzebna jest również cała warstwa przeżyciowa, emocjonalne oddanie prezentowanych treści, musiałem więc zadbać o wytworzenie odpowiedniej, twórczej atmosfery w celu osiągnięcia jak najlepszego efektu. Jako dyrygent miałem na uwadze, aby płyta stanowiła niemalże dźwiękowy obraz polskiej kultury narodowej i dokument podkreślający tradycje regionów Polski. Zamierzonym i w pełni osiągniętym przesłaniem dzieła artystycznego była chęć propagowania polskich tańców narodowych, ukazania ich w różnej formie i stylistyce. Poprzez ich dynamikę i brzmienia chciałem ukazać polską muzykę ludową od najlepszej strony, tej artystycznej, ciekawej i mało znanej. Dokonałem wszelkich starań, aby każda z kompozycji stanowiła samodzielną zamkniętą całość poprzez specyficzny odrębny koloryt brzmieniowy oraz indywidualny nastrój danego tańca. Jako dyrygent pracując nad materiałem z poszczególnymi sekcjami instrumentalnymi rozwiązywałem nagromadzone w utworach trudności związane z rytmiką, melodyką, harmonią, artykulacją. Zadbałem również o to, aby utwory zostały wykonane w odpowiednich tempach oraz z dobrą gradacją dynamiczną co było uzależnione od ruchliwości i dyscypliny zespołu gwarantujących kształtowanie właściwego obrazu

dźwiękowego poszczególnych tańców. Włożony w realizację dzieła trud całego zespołu znakomitych muzyków oraz mój własny został nagrodzony powstaniem ciekawej płyty, która stanowi nasz wspólny wkład w utrwalanie polskiej kultury, jej upowszechnianie i rozwój.

Trudno sobie wyobrazić naszą muzykę narodową bez udziału Fryderyka Chopina, Stanisława Moniuszki czy Karola Szymanowskiego. Ci wielcy twórcy nad wyraz chętnie czerpali z polskiej tradycji i rodzimego folkloru, a ich kompozycje zapisały się na stałe jako klasyka muzyki nie tylko polskiej, ale także światowej. Kontakt z tak znakomitym dorobkiem musi zrodzić pytania: Cóż pozostanie po nas, ludziach przełomu wieków? Jakie miejsce w naszej świadomości zajmie polska muzyka narodowa? Co zachowało się z naszego dziedzictwa? Te pytania zadawałem sobie jako dyrygent prowadzący orkiestrę. Podzieliłem się nimi z Grzegorzem Duchnowskim, jednym z najlepszych współczesnych kompozytorów. W efekcie narodził się pomysł napisania wzorem T. Kiesewettera *Suity polskiej* i *Fantazji polskiej*. Dzieła te są pierwszymi utworami umieszczonymi na nośniku elektronicznym wykonywanymi przez orkiestrę dętą. Praca nad tymi dziełami pozwoliła mi jako dyrygentowi (na podstawie zdobytej wiedzy i doświadczenia) na budowanie indywidualnej interpretacji, która wymagała ode mnie dużej wyobraźni muzycznej i kreatywności. Było to jak dotąd jedno z trudniejszych i bardziej inspirujących wyzwań w mojej artystycznej drodze: miałem za zadanie odczytać kompozycje, jednocześnie dodając im część własnej osobowości, ukazać tym samym odkrywanie istoty dzieła i przekazu kompozytora, realizując je na swój indywidualny, niepowtarzalny sposób. Powyższa płyta z muzyką polską, tym razem współczesną jest kontynuacją moich zainteresowań i dokonań ostatnich lat.

Otwartość na nowe idee, indywidualne spojrzenie na przedstawione dzieła muzyczne, oryginalność ich interpretacji to główne założenia mojej postawy artystycznej jako dyrygenta. Moim zdaniem to one najpełniej umożliwiają artyście progres i wzbogacanie twórczych możliwości. W ostatnich latach koncentruję się coraz bardziej na wyszukiwaniu wśród jak powyżej przedstawiałem dość ograniczonego zasobu literatury orkiestrowej (orkiestr dętych), utworów rzadko wykonywanych nowych i dawnych, często niesłusznie pomijanych. Pozycje spoza koncertowego kanonu stanowią dla mnie szczególne wyzwania w zakresie działań artysty-dyrygenta. To wyzwania zawodowe do poszukiwań odpowiedzi nieoczywistych, gdyż nie można ich znaleźć wśród znanych wykonania, a jedynie w partyturze i własnej wyobraźni.

Działalność dydaktyczna

W roku 2011 podjąłem pracę na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w Instytucie Edukacji Artystycznej oraz na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu (od 2012 roku jako adiunkt zatrudniony w pełnym wymiarze godzin). Po zatrudnieniu etatowym w UAM założyłem na WPA w Kaliszu Big-band, który pozwolił mi na realizację przedmiotu – prowadzenie zespołów muzycznych.

W obu uczelniach moja działalność dydaktyczna była ściśle związana z uprzednim przygotowaniem pedagogicznym i artystycznym. W Instytucie Edukacji Muzycznej w UKW realizowałem zajęcia z prowadzenia zespołów muzycznych, które dotyczyły przygotowania studentów do pracy z zespołami instrumentalnymi. Prowadziłem zajęcia z dyrygowania orkiestrami i big-bandami. Oprócz zajęć na uczelni studenci odbywali pod moim nadzorem praktyki dyrygenckie z prowadzonymi przeze mnie orkiestrami: Orkiestrą Dętą OSP w Pruszczu i Młodzieżową Orkiestrą Dętą OSP przy MGOK w Koronowie. W latach 2011-2013 wypromowałem w Instytucie Edukacji Muzycznej UKW 15 absolwentów. Pięcioro z nich jest obecnie dyrygentami/kapelmistrzami orkiestr dętych: Piotr Gliszczyński w Chojnicach, Małgorzata Kapelińska w Osiecinach, Szymon Górski w Pruszczu, Monika Zielińska w Szamocinie, Dorota Kiedrowska w Wałczu.

Założony przeze mnie Big-band UAM WPA w Kaliszu, bierze udział we wszystkich uroczystościach Wydziału. Wszystkie utwory wykonywane przez zespół zostały przeze mnie zaaranżowane. Po wygraniu przeze mnie konkursie na stanowisko adiunkta w roku akademickim 2012/2013, przydzielono mi do prowadzenia przedmioty takie jak: Dyrygowanie, Aranżacja w muzyce rozrywkowej, Instrumentalne warsztaty dyrygenckie, Zespoły instrumentalne – Dyrygentura instrumentalna, Podstawy Big-bandu – Dyrygentura zespołami bigbandowymi i orkiestrami dętymi oraz Instrumentoznawstwo. Wyżej wymienione przedmioty prowadzę do chwili obecnej. Ponieważ prowadzenie orkiestr dętych wymaga również umiejętności władania buławą orkiestrową, dlatego na zajęciach: z instrumentalnych warsztatów dyrygenckich, i zespołów instrumentalnych nauczam tej umiejętności praktycznie. Władanie buławą i rola kapelmistrza jako tamburmajora wymagają nie mniejszej precyzji, jak dyrygowanie orkiestrami dętymi. W latach 2012-2016 w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym w Kaliszu wypromowałem 18 studentów, którzy nabyli umiejętności

dyrygowania orkiestrami oraz władania buławą orkiestrową. Sześcioro z nich prowadzi orkiestry dęte: Mariusz Pawlak w Brzezinach i Goszczanowie, Łukasz Maćkowiak w Kobylynie, Marcin Heliński w Kraszewicach, Aleksandra Hoffmann w Odolanowie, Dominik Kuciak w Stawiszynie, Marcin Skuratowicz w Zagórowie. Ponadto 6 studentów napisało pod moim kierunkiem prace licencjackie. Tematyka tych prac korespondowała z moim artystycznym i naukowym dorobkiem, to jest dotyczyła działalności i funkcjonowania orkiestr dętych oraz roli instrumentów dętych w orkiestrach. Jako pedagog uważam za konieczne włączenie w proces dydaktyczny muzyki współczesnej, dlatego staram się aktywizować moich studentów w zakresie wykonawstwa tejże muzyki. Współczesnej twórczości kompozytorskiej przyznaję ważną rolę w procesie dydaktycznym, ponieważ wyznacza ona wykonawcy zadania, które rozbudowują zakres jego umiejętności warsztatowych o działania wcześniej nieznanne, stawia dyrygenta wobec konieczności pokonania barier utrwalonych, poprzez co wymaga nowego, wyzwolonego od tradycyjnej estetyki spojrzenia na interpretację danych dzieł muzycznych.

W moim doświadczeniu artystycznym i dydaktycznym poczesne miejsce zajmują wydarzenia konkursowe z 2012. Wystartowałem wtedy jako uczestnik w Międzynarodowym Konkursie Dyrygentów Orkiestr Dętych, który był organizowany przez Łotewskie Ministerstwo Kultury w mieście Daugavpils. W konkursie tym zająłem I miejsce. Zaowocowało to otwarciem nowych perspektyw dydaktycznych i artystycznych oraz znaczącym poszerzeniem kontaktów zawodowych. Od roku 2013 jestem zapraszany przez Ministerstwo Kultury na Łotwie na coroczne *Forum* dotyczące Mistrzowskich Warsztatów Dyrygenckich Orkiestrami Dętymi, które odbywa się w Akademii Muzycznej w Rydze. Biorąc udział w *Forum* w latach 2013-2017 prowadziłem *Klasę mistrzowską (Master class)* z Dyrygentury Orkiestr Dętych. Lata te dzięki wymianie doświadczeń z wybitnymi dyrygentami orkiestr dętych pozwoliły mi udoskonalić mój warsztat zawodowy. Spotkałem w trakcie prowadzonych przez siebie zajęć znanych dyrygentów z **USA**: prof. Erica Neidlinger Wind Symphony Conductor BME University of Kansas and Minnesota, prof. Laszlo Marosi of Conducting University of Central Florida Orlando, prof. Eric Janners Director of Music and University Bands of Marquette University; **Włoch**: prof. Lorenzo Della Fonte of Giuseppe Verdi Conservatory Turin; **Węgier**: prof. József Csikota Conductor the Academy of Music of Budapest; **Białorusi**: prof. Alexander Leonidovich Koroteev of brass music education institutions the Belarusian State University of Culture and Arts; **Rosji**: prof.

Valeriy G. Mozgot the Adyghe State University; **Łotwy**: prof. Rita Lūriņa of Latvian Academy of Culture, prof. Janis Purins Jaseps Vitols Latvian Academy of Music In Riga, prof. Ēvalds Daugulis Dean of the Faculty of Music and Art of the University of Daugavpils.

Ponadto w latach 2011-2015 prowadziłem zajęcia na Uczelniach, takich jak: Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa, Bydgoska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie. Przedmioty, których nauczałem to: Muzykoterapia, Arteterapia z muzykoterapią, Emisja głosu, Metodyka nauczania przedmiotu Muzyka, Przedmioty artystyczne w edukacji wczesnoszkolnej. Ta dodatkowa praca dydaktyczna jeszcze bardziej wzmocniała we mnie potrzebę bycia mentorem dla młodego pokolenia. Wiedziałem, że obok umiejętności stricte muzycznych mogę przekazać powierzonym mi młodym ludziom także odpowiedzialne podejście do pracy i obowiązków, przywoływane już powyżej wartości kultury polskiej i dumę z przynależności do niej. Obok potrzeby zainspirowania ich tymi wartościami, za ważny obszar działań uznałem terapeutyczną wartość muzyki. Chodzi mi tu o terapię funkcjonalną, zajęciową, która młodym ludziom z określonymi defektami fizycznymi pozwala dzięki zaangażowaniu w muzykę pokonać własne ograniczenia, np. w zakresie integracji sensorycznej, motoryki małej, postawy i balansu ciałem. Dość istotne stało się w mojej pracy dydaktycznej pokonywanie barier społecznych. Wielu z moich podopiecznych to ludzie, którzy wywodzą się z niższych warstw społecznych, często obciążonych patologiami. Działalność muzyczna staje się dla nich szansą na wyrwanie się z zakłętego kręgu biedy, konsolidację celów i uzyskanie wiary we własne możliwości oraz odkrycie narzędzi do osiągnięcia sukcesu życiowego.

Działalność naukowa

Publikacje i udział w konferencjach naukowych

W latach 2013-2017 ukazało się 14 publikacji naukowych mojego autorstwa, z czego 5 wydanych poza granicami naszego kraju: 1. *Инновации в предметной, организационной и образовательной деятельности в сфере высшего образования на примере Биг-бэнда UAM WPA в Калише*, 2. *Популяризация традиционной национальной танцевальной музыки в творческом репертуаре духовых оркестров Польши*, 3. *Патриотизм как гражданское чувство любви к Отчизне (на примере*

польской музыки), 4. *Музыкально-эстетические аспекты воспитания (на примере деятельности маладизнава дыховава оркестра, г. Короново, Польша)*, 5. *Metodyczno-pedagogiczne aspekty pracy z big-bandem (doświadczenie z działalności prób i koncertów Big-Bandu Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu)*. Dwie z moich publikacji zostały umieszczone w czasopismach naukowych. Jedna w wydawnictwie *Czasopismo naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego* pt. *Pedagogika Szkoły Wyższej*, druga w *Czasopiśmie Научные Труды в Иваново* w Rosji. Wszystkie publikacje mojego autorstwa zamieszczone są na stronie Polskiej Bibliografii Naukowej.

W latach 2011-2017 brałem udział w 19 konferencjach naukowych, z czego w 7 międzynarodowych poza granicami kraju. Wygłaszając swoje referaty zawsze poruszałem problematykę wykonawczą orkiestr dętych. Problematyka dotyczyła dyrygentury orkiestrami dętymi z wszystkimi jej elementami: artykulacyjnymi, dynamicznymi, rytmicznymi i agogicznymi. Istotną zawartością wygłaszanych na konferencjach naukowych wykładów był opis technik dyrygenckich, podejścia pedagogicznego zmierzającego do osiągnięcia przez orkiestrę wysokiego poziomu wykonawczego. Z satysfakcją mogłem dzielić się swoim doświadczeniem dyrygenckim uzupełnionym umiejętnościami władania batutą (buławą) tamburmajora na przykładzie kierowanych przez siebie orkiestr dętych. Udział w konferencjach międzynarodowych na Białorusi, Litwie, Łotwie, w Rosji i na Węgrzech pozwolił mi w znacznym stopniu na uzyskanie rzeczywistego obrazu sytuacji i kondycji innych orkiestr Europy w porównaniu z orkiestrami polskimi. **W roku 2015 zostałem wyróżniony przez J.M. Rektora UAM nagrodą zespołową III stopnia za publikację pt. *Problemy współczesnego dziecka. Wybrane aspekty*. Głównym celem w tej publikacji było ukazanie znaczenia roli wychowawczej i edukacyjnej orkiestr dętych w Polsce oraz przedstawienie elementów (poprzez udział w orkiestrze) pozwalających na zapobieganie wielu dysfunkcjom rodzinnym i społecznościowym.**

Z satysfakcją, ale i pokorą przyjmuję fakt docenienia mojego doświadczenia przez środowisko branżowe, czego wyrazem są zaproszenia do pracy w jury konkursów dyrygenckich. Reprezentując macierzysty Uniwersytet w latach 2015-2016, jako juror, brałem udział w trzech Międzynarodowych Komisjach oceniając umiejętności dyrygentów orkiestr dętych w: Petersburgu (Rosja), Balatonfoldvár (Węgry), Zreńlanin (Serbia).

W roku 2015 nawiązałem współpracę z Uniwersytetem w Daugavpils (Łotwa) w celu wymiany studenckiej oraz wymiany dydaktyków w programie Erasmus +. Uważam to za bardzo ważny obszar mojej działalności, nie ma bowiem rozwoju bez konfrontacji z innym niż własne środowiskiem muzycznym i kulturowym. Takiej postawy otwartości i czerpania z doświadczeń innych chcę uczyć moich studentów. Dlatego promuję i wspieram ich starania w celu uczestnictwa w programie. Sam chętnie przyjmuję zaproszenia łotewskich partnerów do prowadzenia zajęć dla studentów na tamtejszej uczelni. W roku akademickim 2017/2018 zostałem poproszony o przeprowadzenie takich zajęć z dyrygentury.

Od roku 2014 jestem Prezydentem (jedynym przedstawicielem z Polski) *Światowego Stowarzyszenia Orkiestr Dętych Symfonicznych (WASBE)* i uczestniczę w różnorodnych międzynarodowych projektach tego stowarzyszenia. Celem WASBE jest jednoczenie orkiestr Europy Środkowej z pozostałymi kontynentami świata poprzez prezydentów poszczególnych państw. Wymiana doświadczeń i kontakt z kulturą kontynentalną umożliwiają mi podążanie za zmianami zachodzącymi w działalności i ocenie roli orkiestr dętych. Udział w WASBE traktuję jako zobowiązanie do reprezentacji polskiej kultury w ramach działalności orkiestr dętych, ale i możliwość osobistego zaangażowania w ich rozwój w Polsce. Mandat do tego dają mi między innymi wystawione rekomendacje wybitnych muzyków, dyrygentów i naukowców w dziedzinie orkiestr dętych z: USA, Rosji, Niemiec, Łotwy, Węgier i Białorusi.

Działalność artystyczna – podsumowanie

Z prowadzonymi przeze mnie orkiestrami: Wojskową Orkiestrą Dętą z Wałcza, Orkiestrą Dętą Ochotniczej Straży Pożarnej z Pruszcza, Młodzieżową Orkiestrą Dętą Ochotniczej Straży Pożarnej przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Koronowie oraz Big-bandem *Kordband* Uniwersytetu Adama Mickiewicza Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego w Kaliszu, jako dyrygent/kapelmistrz, tamburmajor tych orkiestr wystąpiłem **1003** razy.

Orkiestra Dęta OSP z Pruszcza biorąc udział w festiwalach, konkursach i przeglądach rangi ogólnopolskiej (od momentu otwarcia przeze mnie przewodu doktorskiego) zdobywała nagrody Grand Prix, zajmowała I, II, III miejsca lub była wyróżniana **21** razy. W roku 2009 poproszono mnie o aranżację do przedwojennego tekstu *Hymnu Polonia Bydgoszcz*. Po zaaranżowaniu hymnu na skład instrumentalny, prowadzonej przeze mnie Orkiestry z Pruszcza, dokonałem z zespołem nagrania tego hymnu w Studio Polskiego Radia PiK w Bydgoszczy. Od 2009 roku *Hymn Polonia Bydgoszcz* jest odtwarzany w trakcie

wszystkich uroczystości, zawodów, i przy innych okazjach, na *Stadionie Polonii* w Bydgoszczy.

Młodzieżowa Orkiestra Dęta OSP przy MGOK w Koronowie biorąc udział w festiwalach, konkursach i przeglądach rangi ogólnopolskiej i międzynarodowej (od momentu otwarcia przeze mnie przewodu doktorskiego) zdobywała nagrody Grand Prix, zajmowała I, II, III miejsca lub była wyróżniana **54 razy**, z czego 30 razy wyróżnienia miały rangę ogólnopolską, a **24 razy** rangę międzynarodową. W roku 2015 Młodzieżowa Orkiestra Dęta Koronowo uczestniczyła w 10. Mistrzostwach Europy i 60. Eliminacjach do Mistrzostw Świata w miejscowości Rastede (Niemcy) rywalizując z 64 orkiestrami między innymi z: Brazylii, Kolumbii, Malezji, Australii. Międzynarodowe Jury w składzie szesnastoosobowym z 9 państw oceniało poziom artystyczny wykonywanych utworów, umiejętności musztry paradnej z choreografią. Zanim przejdę do wyliczenia osiągnięć konkursowych, chciałbym podkreślić, bo nie jest to tak oczywiste, jak mogłoby się wydawać, jak wiele pracy moi młodzi podopieczni musieli włożyć w przygotowanie do konkursu. Nie wystarczyło, by muzycy byli doskonale zgrani brzmieniowo, ponieważ stanowią orkiestrę dętą, swoją muzykę musieli odtwarzać w ruchu i to idealnie zsynchronizowanym z ruchami reszty zespołu. Na etapie konkursu nie mogłem dawać im innych podpowiedzi, jak te, które wynikają z roli tamburmajora, a ich zadaniem było precyzyjne odczytywanie znaków i ruchów. Jest to oczywiście elementem specyfiki orkiestr dętych odróżniającym je od orkiestr innego typu i nakładających dodatkowy zakres prac nad przygotowaniem repertuaru.

Orkiestra z Koronowa pod moim dowództwem jako dyrygenta i tamburmajora na mistrzostwach w Rastede występowała w każdej z konkurencji i w każdej zdobyła medal. Były to: **jeden medal złoty i trzy medale srebrne**. Jury przyznało orkiestrze tytuł **Mistrzów Europy 2015 roku**. Po zdobytym tytule Mistrzów Europy orkiestra miała reprezentować Polskę na Mistrzostwach Świata w Kuala Lumpur (Malezja) w 2016 roku. W roku 2016 orkiestra Koronowo ponownie brała udział w Mistrzostwach Europy w Rastede (Niemcy). Do rywalizacji przystąpiło 101 orkiestr, w których skład wchodziło 4700 instrumentalistów. Po zdobyciu w 2016 roku przez orkiestrę z Koronowa **czterech srebrnych medali** na **Mistrzostwach Europy** w Rastede (Niemcy) orkiestra zakwalifikowała się do Mistrzostw Świata, które odbyły się w 2017 roku w Palm Springs w Stanie Kalifornia (USA). Podobnie jak w roku poprzednim z braku pozyskania odpowiednich funduszy orkiestra nie wzięła w nich

udziału. Na uwagę zasługuje fakt, że podczas Mistrzostw Europy Orkiestr Dętych nie ma podziału na kategorie orkiestr zawodowych i amatorskich, a każda z biorących udział w mistrzostwach orkiestr musi zdawać sobie z tego sprawę. Dlatego niebagatelne znaczenie ma odniesienie tak prestiżowego sukcesu w gronie orkiestr z Australii, Brazylii, Kolumbii, Tajlandii, czy Szwecji. Ranga i poziom tych konkursów sprawiły, że stały się inspirującymi wydarzeniami muzycznymi umożliwiającymi mi orientację we współczesnym podejściu do roli orkiestr dętych i ich repertuaru, podejrzania warsztatu wielu wybitnych muzyków. Jednocześnie uważam, że jako dyrygent prezentujący z orkiestrą kulturę polską brałem odpowiedzialność za końcowy kształt prezentowanych utworów. Uważam, że wykonywane utwory z muzyką polską spotkały się z dużym zainteresowaniem.

W roku 2016 wydałem z orkiestrą z Koronowa płytę pt. *Skąd nasz ród*. 30 kwietnia 2017 roku z tą samą orkiestrą koncertowałem w Brukseli w Euro-parlamencie oraz kościele Notre Dame de la Chapelle z okazji święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej wykonując utwory z powyższej płyty.

W dniach 8-9 kwietnia 2014 roku przygotowałem do koncertu (wysyłając wcześniej repertuar składający się z moich aranżacji) Orkiestrę Kolegium Muzycznego w Grodnie (Białoruś). W dniu 9 kwietnia jako dyrygent wystąpiłem z orkiestrą z Grodna koncertując na Uczelni, a następnie dla mieszkańców Grodna. W lipcu 2014 roku na Pierwszej Międzynarodowej Konferencji WASBE (Światowe Stowarzyszenie Orkiestr Dętych Symfonicznych) prowadziłem *Warsztaty dyrygenckie*. W dniach 21-24 września 2014 roku prowadziłem *Warsztaty Muzyczne z Orkiestrą Dętą z Senden* (Niemcy) Blasorchesters des Musikvereins Senden 1921 e.V. Następnie poprowadziłem dwa koncerty połączonych orkiestr Koronowo – Senden.

Świąteczny film „Pierwsza gwiazdka” z roku 2015, w którym rolę główną odgrywała prowadzona przeze mnie orkiestra z Koronowa wykonując kolędę *Bóg się rodzi* mojej aranżacji, otrzymała Nagrodę Specjalną Dyrektora Międzynarodowego Festiwalu Filmów Turystycznych, Ekologicznych i Artystycznych.

W 2017 orkiestra Nowa Kujawia przygotowała i zaprezentowała z solistami bydgoskiej *Opery Nova*: Izabelą Fryską - sopran, Adą Ber-Nowak - mezzosopran, Szymonem Rona - tenor, dr. Wojciechem Dyngoszem - baryton dwa koncerty w związku z obchodami Dnia Niepodległości oraz koncert kolęd, który odbył się w *Artego Arena* 22 grudnia w Bydgoszczy. Ostatni z koncertów kolęd został także zaprezentowany mieszkańcom Koronowa

w tamtejszej bazylice 21 stycznia 2018 roku. Obecnie przygotowujemy się już do kolejnych koncertów.

Od roku 2002 jestem członkiem Bydgoskiego Oddziału Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, a od 2007 roku członkiem Zarządu Bydgoskiego Oddziału PZChiO. Z orkiestrami koncertowałem m.in. w Holandii, Niemczech, Litwie, Łotwie, Białorusi, Węgrzech i Włoszech. Za działalność na rzecz rozwoju orkiestr polskich byłem wyróżniany:

- 1990 roku przez Wojewodę Piłskiego Srebrną Odznaką Honorową *Za Zasługi Rozwoju Województwa Piłskiego*

- 1993 roku przez Prezydenta RP Brązowym Krzyżem Zasługi

- 1997 roku przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi

- w latach 2008, 2014, 2015, 2016 przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego

- 2015 Złotą Odznaką Honorową PZChiO

- 2015 roku przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z okazji *Światowego Dnia Muzyki* wyróżniony nagrodą za pomnażanie piękna i bogactwa życia muzycznego Regionu

- 9 listopada 2016 roku przez Towarzystwo Miłośników Ziemi Koronowskiej Medalem im. Stanisława Brzeczkwoskiego za zasługi w rozwoju kultury muzycznej na Ziemi Koronowskiej, propagowanie miasta i regionu w kraju i poza jego granicami

- jako *Osobowość Roku 2016* w powiecie bydgoskim w kategorii *Kultura*

Obok wyróżnień, jakie otrzymałem osobiście prowadząc orkiestry pragnę zaznaczyć, że prowadzona przeze mnie Młodzieżowa Orkiestra Dęta w Koronowie uzyskała szereg wyróżnień za działalność artystyczną na rzecz środowiska, w kraju i zagranicą:

- w 2015 roku Młodzieżowa Orkiestra Dęta OSP z Koronowa została wyróżniona za działalność artystyczną Brązową Odznaką Honorową PZChiO

- 22 czerwca 2016 roku *Wyróżnienie* Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego za rok 2015 w kategorii *Promocja województwa w Polsce i poza granicami*

- 14 września 2016 roku Młodzieżowa Orkiestra Dęta OSP z Koronowa została wyróżniona przez Wicepremiera, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotra Glińskiego Odznaką Honorową *Zasłużony dla Kultury Polskiej*

- 9 listopada 2016 roku Towarzystwo Miłośników Ziemi Koronowskiej nadało Młodzieżowej Orkiestrze Dętej Koronowo Medal im. Stanisława Brzeczowskiego za zasługi w rozwoju kultury muzycznej na Ziemi Koronowskiej, propagowanie miasta i regionu w kraju i poza jego granicami

- 30 listopada 2016 roku Rada Miejska w Koronowie nadała Młodzieżowej Orkiestrze Dętej w Koronowie Medal *Za zasługi dla Ziemi Koronowskiej*

- 1 lutego 2017 roku Burmistrz Koronowa wyróżnił orkiestrę statuetką *Korona Felix Vallis* za realizowanie i podejmowanie inicjatyw oraz wszelkie formy zaangażowania, które w sposób szczególny wpływają na kultywowanie tradycji, promocję regionu i rozwój lokalnej społeczności.

Świadectwo działalności artystycznej prowadzonych przeze mnie orkiestr amatorskich znajduje się w całym szeregu artykułów w prasie lokalnej, ogólnopolskiej, jak i zagranicznej (162 artykułów). Dla mnie osobiście najważniejszym świadectwem jest jednak fakt, że wiele ośrodków, z którymi współpracowałem i tych, które obserwowały moją pracę zwraca się do mnie z prośbą o prowadzenie orkiestr. Wspomnę tu choćby ośrodki takie jak Wałcz czy Żnin. Z jednym z nich podjąłem ponownie współpracę, lecz mam świadomość, że w pojedynkę nie wypełnię luki, która powstała w naszym kraju w związku z brakiem kadry mogącej poprowadzić orkiestry dęte. Dlatego wszystkie ze ścieżek mojej działalności: artystyczna, dydaktyczna, naukowa skupiają się na tym celu: by w polskim świecie muzycznym na powrót pojawiła się kadra, repertuar, wreszcie same orkiestry dęte na wysokim poziomie. Cieszę się, że mogę być jedną z osób pracujących na odrodzenie tej szczególnej ścieżki artystycznej.

Mam nadzieję, że uzyskanie przeze mnie stopnia doktora habilitowanego pozwoli choć trochę wypełnić lukę, jaka wytworzyła się w naukowym dorobku między orkiestrami symfonicznymi, zespołami wokalnie-instrumentalnymi a orkiestrami dętymi w Polsce. Pragnę jeszcze raz zapewnić, że moje dążenia w tym zakresie będą zmierzały do podniesienia znaczenia orkiestr dętych w realizacji założeń artystycznych i podniesienia rangi tych orkiestr w Polsce i poza jej granicami.

Jako dyrygent, pedagog i człowiek nauki chciałbym rozpropagować w mniejszych ośrodkach muzykę polską, która znalazłaby swoje stałe miejsce w repertuarze orkiestr dętych znajdujących się przy różnych instytucjach kultury np. jednostkach OSP, domach i ośrodkach kultury itp. Moje doświadczenie, jako dyrygenta uczestniczącego

w międzynarodowych komisjach konkursowych oceniających dyrygentów orkiestr dętych oraz jako prelegenta w sympozjach naukowych oraz przeprowadzanych warsztatach muzycznych, pozwoliło mi na porównanie poziomu orkiestr dętych działających w małych ośrodkach zagranicznych z tego samego typu orkiestrami polskimi. W każdym z krajów europejskich dyrygenci orkiestr dętych mogą podnosić kwalifikacje w zakładach, katedrach, instytutach, czy nawet wydziałach orkiestr dętych. Moim marzeniem jest utworzenie w niedługej przyszłości idąc śladem innych krajów europejskich zakładu orkiestr dętych dla przyszłych dyrygentów w Polsce.

Zdaję sobie sprawę, że instrumentalści orkiestr dętych, czy big-bandów nie mają możliwości korzystania z pracy wybitnych dyrygentów, funkcjonujących w dużych ośrodkach. Dlatego chciałbym moim przykładem zmotywować innych dyrygentów orkiestr dętych do podnoszenia swoich kwalifikacji i rozwoju artystycznego, a co za tym idzie podnoszenia poziomu artystycznego orkiestr dętych w naszym kraju. Chciałbym dołożyć wielu starań, aby prezentowana przeze mnie dyscyplina artystyczna dotrzymywała kroku innym pokrewnym dyscyplinom w Polsce i mogła być reprezentowana na równi z nimi nie tylko w kraju, ale poza jego granicami. Jestem świadom, że moje działania mają charakter pionierski. Czuję zwiększoną odpowiedzialność i skalę trudności. Jednak nie chciałbym rezygnować z tego ważkiego zadania, które stało się już po części moją życiową misją.

